

शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, महाराष्ट्र शासन राज्य शैक्षणिक
संशोधन व प्रशिक्षण परिषद (विद्या प्राधिकरण), पुणे

राज्यस्तरीय नवोपक्रम स्पर्धा सन 2022 - 23

विज्ञानाचा वार सोमवार

(माध्यमिक शिक्षक)

नवोपक्रम सादर करता

श्री चेतन रमेश पाटील

श्री सातपुडा वैभव विद्यालय, वाण्याविहीर

तालुका - अक्कलकुवा, जिल्हा - नंदुरबार

वैयक्तिक माहिती

शिक्षकाचे नाव. -. श्री चेतन रमेश पाटील

शिक्षण - एम.एस.सी.,बी.एड., डी.एस.एम.

अध्यापनाचा विषय - विज्ञान , गणित

अध्यापनाचा एकूण अनुभव - 13 वर्ष

शाळेचे नाव - श्री सातपुडा वैभव विद्यालय ,वाण्याविहिर,

तालुका -अक्कलकुवा, जिल्हा - नंदुरबार

यु डायस नंबर - 27010515702

संपर्क नंबर - 8459581625

व्हाट्सअप नंबर - 9420440181

ई-मेल आयडी - chetanpatil1886@gmail.com

उपक्रमाचा राबवलेल्या स्तर - माध्यमिक गट

उपक्रमाचे शीर्षक - विज्ञानाचा वार सोमवार

विज्ञानाचा वार सोमवार

● अनुक्रमणिका ●

अ. क्र.	तपशील	पृष्ठ क्रमांक
1	उपक्रमाचे शीर्षक	3
2	उपक्रमाची गरज व महत्त्व	4
3	उद्दिष्टे	5
4	नियोजन/प्रत्यक्ष कार्यवाही	6
5	यशस्विता	17
6	निष्कर्ष	17
7	फायदे	17
8	उपक्रमाची सद्यस्थिती	18
9	पूर्व व उत्तर चाचणी गुणदान तक्ता	16
10	समारोप	18
11	संदर्भसूची व परिशिष्टे	18
12	प्रतिज्ञापत्र व प्रमाणपत्र	19

● उपक्रमाचे शीर्षक ●

विज्ञानाचा वार सोमवार

श्री विद्या विकास वाण्याविहिर, संचलित
श्री सातपुडा वैभव विद्यालय व कनिष्ठ कला
महाविद्यालय, वाण्याविहिर
तालुका - अक्कलकुवा, जिल्हा - नंदुरबार

यांच्या द्वारा आयोजित शिक्षक व विद्यार्थ्यांसाठी
खास कार्यक्रम घेऊन येत आहोत
"विज्ञानाचा वार सोमवार"

द्वारा आयोजित युट्युब मालिका
विषय :- ओळख भारतीय शास्त्रज्ञाची

दिनांक **27** सप्टेंबर **2021**, वार सोमवार

भाग **1** -नोबेल पारितोषिक विजेते शास्त्रज्ञ
डॉक्टर सी. वी. रमन

<https://youtu.be/mMlxnb9iLn0>

आयोजक
प्राचार्य

श्री सातपुडा वैभव विद्यालय व कनिष्ठ कला
महाविद्यालय, वाण्याविहिर

सादरकर्ता - श्री चेतन रमेश पाटील (विज्ञान शिक्षक)
श्री सातपुडा वैभव विद्यालय, वाण्याविहिर

● उपक्रमाची गरज व महत्त्व. ●

- 1 - विज्ञानाचा वार सोमवार या उपक्रमातून प्रत्येक सोमवारी विद्यार्थ्यांना एका वैज्ञानिकांची माहिती दिली जात असते. त्याचबरोबर दिवसभर विज्ञानाविषयी छोटे छोटे प्रयोग व कृती देण्यात येऊन पूर्ण दिवस विज्ञानमय करण्यात येत असे. कारण विद्यार्थ्यांमध्ये वैज्ञानिक दृष्टिकोन निर्माण करणे गरजेचे होते व विज्ञान विषयी ची भीती दूर करणे हे गरजेचे होते
- 2 - विज्ञान क्षेत्रात भारतीयांचे योगदान हे अमूल्य आहे भारतातील अनेक वैज्ञानिकांनी देखील विज्ञान क्षेत्रामध्ये अतुल्य अशी कामगिरी केलेली आहे. भारतात अनेक वैज्ञानिकांनी वेगवेगळे संशोधन करून देशाचे नाव जागतिक पातळीवर नावलौकिक केलेले आहे तसेच विज्ञान क्षेत्रातील सर्वोच्च समजला जाणारा नोबेल पुरस्कार भारतीय वैज्ञानिकांनी मिळवला आहे. त्या सर्वांची कृतज्ञता म्हणून व त्या सर्वांनी विषयी आपल्याला माहिती व्हावी या हेतूने या उपक्रमाची निर्मिती करण्यात आली आहे
- 3 - या उपक्रमामुळे त्यामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये विज्ञानाविषयी गोडी निर्माण होते व विज्ञान क्षेत्रातील भारतीय वैज्ञानिकांचे योगदान महत्त्व समजतं त्यामुळे विद्यार्थ्यांना आपण भारतीय असल्याचा गर्व त्याठिकाणी प्राप्त होतो
- 4 - विज्ञानाचा जास्तीत जास्त प्रचार प्रसार व्हावा , व विज्ञानाचा आणि आपण भारतीय असल्याचा आपल्याला अभिमान व्हावा हेच या उपक्रमा मागील खरा हेतू आहे.
- 5 - तसेच विद्यार्थ्यांमध्ये नवनवीन संकल्पना, विचार प्रवाह, नवीन तंत्र, सृजनशीलता व संशोधन वृत्ती वाढीस लावणे गरजेचे होते. ते पाहून प्रत्येक सोमवारी विद्यार्थ्यांना विज्ञानातील छोटे छोटे मनोरंजनात्मक प्रयोग करण्यास वाव देण्यात आले

● उद्दिष्टे. ●

- 1 - विज्ञान विषय विद्यार्थ्यांमध्ये आवड निर्माण करणे
- 2 - विद्यार्थ्यांना भारतीय शास्त्रज्ञ विषयी माहिती देणे व आदर निर्माण करणे
- 3 - विद्यार्थ्यांमध्ये वैज्ञानिक कुतुहल निर्माण करणे नवनवीन संकल्पना व विचार प्रवाह निर्माण करण्यास निरंतर शोध घेणे
- 4 - विद्यार्थ्यांमध्ये वैज्ञानिक दृष्टिकोन निर्माण होण्यास मदत करणे
- 5 - विद्यार्थी प्रत्येक सोमवारी विज्ञानाचे नवनवीन प्रयोग देणे
- 6 - विद्यार्थ्यांच्या चिकस्तक वृत्तीला वाव देणे
- 7 - विद्यार्थ्यांमध्ये सर्जनशीलता निर्माण करणे
- 8 - विद्यार्थ्यांमध्ये गटा गटातुम काम करण्याची भावना निर्माण करणे
- 9 - विद्यार्थ्यांमध्ये विज्ञान विषयाविषयी भीती निर्माण झाली होती ती भीती दूर करण्यासाठी विद्यार्थ्यांमध्ये आवड निर्माण करणे
- 10 - दैनंदिन अध्यापन पद्धतीत नाविन्यता आणणे
- 11 - सृजनशीलता व संशोधन वृत्ती वाढीस लावणे

🔴 नियोजन व प्रत्यक्ष कार्यवाही 🔴

नियोजन

1- पूर्वस्थिती व निरीक्षण

- उपक्रम सुरू करण्याच्या पूर्वी विद्यार्थ्यांमध्ये विज्ञान विषयी किती आवड आहे व विज्ञान क्षेत्रातील अलौकिक काम करणारे भारतीय शास्त्रज्ञांविषयी त्यांना किती माहिती आहे हे जाणून घेण्यासाठी विद्यार्थ्यांची एक पूर्व चाचणी घेण्यात आले या चाचणीमध्ये प्रतिनिधी स्वरूपावर वीस विद्यार्थ्यांची निवड केली वेगवेगळ्या येतेतून हे विद्यार्थी घेण्यात आले आणि त्यांच्या एकूण सरासरी मार्गावरून विद्यार्थ्यांमध्ये किती आवड आहे हे ठरवण्यात आले त्यावरून असे दिसून आले की विद्यार्थ्यांना विज्ञान विषयी आवड खूप कमी आहे आणि बऱ्याचशा भारतीय वैज्ञानिकांची त्यांना ओळख नाही त्यांचे कार्य त्यांना माहिती नाही तसेच व विज्ञान विषय हा कंटाळवाणा आहे असा त्यांचा मनात समज निर्माण झालेला दिसून येत होता

2 - संबंधित व्यक्ती/ तज्ञाची चर्चा

पूर्व चाचणीची संकलित मार्ग हाती पडल्यानंतर विज्ञान विषयाच्या इतर शिक्षकांची मुख्याध्यापकांजवळ चर्चा करून आपल्याला विद्यार्थ्यांमध्ये आवड निर्माण करण्यासाठी काय करता येईल हे आम्ही चर्चा केली चर्चातील आम्ही असे ठरवले की आठवड्यातून एक दिवस जर आपण विज्ञानासाठी दिला आणि विज्ञानाचे नवनवीन प्रयोग नवनवीन संकल्पना मनोरंजनात्मक खेळ त्यादिवशी केले तर विद्यार्थ्यांचा विज्ञानाविषयी नक्कीच आवड निर्माण होईल त्यातच पूर्व चाचणी त अजून एक मुद्दा लक्षात आला होता तो म्हणजे विद्यार्थ्यांना भारतीय शासन ज्ञान विषयी माहिती नाही ते माहिती करून घेण्यासाठी आम्ही दर सोमवारी परिपाठात एका भारतीय शास्त्रज्ञाची माहिती विद्यार्थ्यांपुढे सादर

करण्याचे ठरवले ही माहिती विद्यार्थ्यांनीच द्यावी अशीही या चर्चेत ना आम्ही ठरवले आमच्या शाळेप्रमाणे इतर शाळांना त्याचा फायदा व्हावा यासाठी आम्ही त्या शास्त्रज्ञाचा व्हिडिओ तयार करून तो युट्युब वर अपलोड करून सर्व विद्यार्थ्यांसाठी प्रसारित करण्याचे सुद्धा आम्ही या चर्चेतन ठरवले

3 - उपक्रमासाठी आवश्यक साधने

या उपक्रमासाठी आम्हाला काही महत्त्वाच्या साधनांची व व्यक्तींची गरज होती त्यात सर्वप्रथम प्रत्येक आठवड्याला परिपाठ सादर करण्यासाठी एक विद्यार्थी आवश्यक होता तो विद्यार्थी आठवड्याभरामध्ये त्या शास्त्रज्ञाची माहिती संकलित करून. कार्डशिट वर लिहून ते सूचनाफलकावर लावेल त्यानंतर दुसरी गरज म्हणजे त्या वैज्ञानिकांच्या माहितीचा व्हिडिओ तयार करून तो सोमवारी युट्युब वर प्रसारित करणे तिसरी गरज म्हणजे दर सोमवारी जे नवनवीन प्रयोग करायचे आहेत त्या संदर्भातील घरगुती वस्तू विद्यार्थ्यांना आणावयास सांगणे त्या वस्तूंची यादी तयार करणे आणि ते विद्यार्थ्यांना देणे जेणेकरून विद्यार्थी ती यादीतील वस्तू दर सोमवारी सोबत आणतील आणि त्या सोमवारी असलेले प्रयोग यशस्वीरित्या पूर्ण करतील.

4 - उपक्रमाची प्रत्यक्ष कृती

विज्ञानाचा वार सोमवार या उपक्रमातून प्रत्येक सोमवारी विद्यार्थ्यांना एका वैज्ञानिकांची माहिती दिली जात असते. विज्ञान क्षेत्रात भारतीयांचे योगदान हे अमूल्य आहे भारतातली अनेक वैज्ञानिकांनी देखील विज्ञान क्षेत्रामध्ये अतुल्य अशी कामगिरी केलेली आहे. भारतात अनेक वैज्ञानिकांनी वेगवेगळे संशोधन करून देशाचे नाव जागतिक पातळीवर नावलौकिक केलेले आहे तसेच विज्ञान क्षेत्रातील सर्वोच्च समजला जाणारा नोबेल पुरस्कार भारतीय वैज्ञानिकांनी मिळवला आहे. त्या सर्वांची कृतज्ञता म्हणून व त्या सर्वांनी विषयी आपल्याला माहिती व्हावी या हेतूने या उपक्रमाची निर्मिती करण्यात आली आहे 27 सप्टेंबर 2021 पासून विज्ञानाचा वार सोमवार याचा अंतर्गत ओळख भारतीय शास्त्रज्ञाची मध्ये प्रत्येक सोमवारी एका वैज्ञानिक का विषयी चा व्हिडिओ यु ट्युब वर प्रसारित केला जातो. त्याची सादर लिंक सर्व शैक्षणिक व्हाट्सअप समूह, फेसबुक समूह यांच्याद्वारे सर्वांना दिली जाते. जेणेकरून जास्तीत जास्त विद्यार्थ्यांना व जास्तीत जास्त शिक्षक-पालक वर्ग व विज्ञान प्रेमींना त्याचा फायदा व्हावा या हेतूने तो प्रसारित केला जातो. . तसेच शाळेमध्ये सुद्धा या उपक्रमाची अंमलबजावणी करत असताना परिपाठा च्या दरम्यान विद्यार्थ्यांना प्रत्येक सोमवारी एका भारतीय वैज्ञानिकांची माहिती त्यांच्यापुढे सादर केली जाते . यामुळे विद्यार्थ्यांना ऑनलाइन

ऑफलाईन दोघेही पद्धतीने ही माहिती दिली जाते . त्यामुळे विद्यार्थ्यांना विज्ञानाविषयी गोडी निर्माण होते व विज्ञान क्षेत्रातील भारतीय वैज्ञानिकांचे योगदान महत्त्व समजतं त्यामुळे विद्यार्थ्यांना आपण भारतीय असल्याचा गर्व त्याठिकाणी प्राप्त होतो हेच या उपक्रमामागील खरे ध्येय आहे . विज्ञानाचा जास्तीत जास्त प्रचार प्रसार व्हावा , व विज्ञानाचा आणि आपण भारतीय असल्याचा आपल्याला अभिमान व्हावा हेच या उपक्रमा मागील खरा हेतू आहे

शास्त्रज्ञावर आधारित व्हिडिओची निर्मिती करून ते व्हिडिओ विद्यार्थ्यांपर्यंत पोचवण्याचे कार्य या काळामध्ये करण्यात आले यासाठी माझा शैक्षणिक सायन्स नॉलेज या यूट्यूब चॅनल वर हे सर्व व्हिडिओ प्रसारित करत असायचो हे सर्व व्हिडिओ विद्यार्थ्यांपर्यंत पोचवले जायचे व इतर विद्यार्थ्यांना याचा फायदा व्हावा यासाठी विद्यार्थी व शिक्षकांसाठी तयार केलेला विज्ञानचे अनेक व्हाट्सअप ग्रुप वर सुद्धा हे व्हिडिओ मी प्रसारित करत असे जेणेकरून जास्तीत जास्त विद्यार्थ्यांपर्यंत त्या शास्त्रज्ञांची माहिती विद्यार्थ्यांना व्हावी हा त्यामागील एकमेव उद्देश होता विज्ञानाच्या युगात आपण व्हिडिओ इतर शैक्षणिक व्हिडिओ जसे शास्त्रज्ञांची ओळख यासारख्या व्हिडिओची सुद्धा निर्मिती करून ते व्हिडिओ सुद्धा विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचवण्याचा यशस्वी प्रयत्न या काळात केला

तसेच सोमवारी पूर्ण दिवसभरात विज्ञानाचे वेगवेगळे उपक्रम करणे जसे की परिपाठाच्या दरम्यान शास्त्रज्ञांची माहिती विद्यार्थ्यांना देणे तसेच माहिती संकलन करणे तसेच विज्ञानाविषयी प्रयोग कृती करणे विज्ञानाविषयी प्रश्नमंजुषा मनोरंजनात्मक खेळ करून पूर्ण दिवसभरात विद्यार्थ्यांना वैज्ञानिक दृष्टिकोन कशा पद्धतीने वाढेल यासाठी प्रयत्न करणे यासाठी मी प्रयत्न सुरू केले व त प्रत्येक सोमवारी नियोजन करण्यात आले

5 - उपक्रमत्तोर स्थितीचे निरीक्षण. -

उपक्रम किती यशस्वी होत आहे हे पाहण्यासाठी 28 फेब्रुवारी 2022 रोजी राष्ट्रीय विज्ञान दिवसानिमित्त व विज्ञानाच्या वार सोमवार याचे एकूण 25 भाग पूर्ण झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांची उत्तर चाचणी घेण्यात आली. या उत्तर चाचणीत विद्यार्थ्यांना पूर्व चाचणी पेक्षा खूप मोठ्या प्रमाणावर गुण प्राप्त झालेले पहावयास मिळते त्यामध्ये खूप मोठा सकारात्मक फरक दिसून आला तसेच विद्यार्थ्यांमध्ये विज्ञान विषयाची आवड निर्माण झालेली सुद्धा या काळात दिसून आली

6 - प्रत्यक्ष कार्यवाही वेळापत्रक

क्र	दिनांक	वार	शास्त्रज्ञाचे नाव	व्हिडिओ
1	27 सप्टेंबर 2021	सोमवार	डॉ.सी व्ही रमण	येथे पहा
2	4 ऑक्टोबर 2021	सोमवार	डॉ.सत्येंद्रनाथ बोस	येथे पहा
3	11 ऑक्टोबर 2021	सोमवार	डॉ.विश्वेश्वरय्या	येथे पहा
4	18 ऑक्टोबर 2021	सोमवार	सर प्रफुल्लचंद्र रे	येथे पहा
5	25 ऑक्टोबर 2021	सोमवार	डॉ. होमी भाभा	येथे पहा
6	1 नोव्हेंबर 2021	सोमवार	डॉ. विक्रम साराभाई	येथे पहा
7	8 नोव्हेंबर 2021	सोमवार	सुब्रमण्यम चंद्रशेखर	येथे पहा
8	15 नोव्हेंबर 2021	सोमवार	जगदीश चंद्र बोस	येथे पहा
9	22 नोव्हेंबर 2021	सोमवार	सलीम अली	येथे पहा
10	29 नोव्हेंबर 2021	सोमवार	डॉ.ए.पी.जे अब्दुल कलाम	येथे पहा
11	6 डिसेंबर 2021	सोमवार	आर्यभट	येथे पहा
12	13 डिसेंबर 2021	सोमवार	श्रीनिवास रामानुजन	येथे पहा
13	20 डिसेंबर 2021	सोमवार	बोधायन	येथे पहा
14	27 डिसेंबर 2021	सोमवार	डॉ. हर गोविंद खुराणा	येथे पहा
15	3 जानेवारी 2022	सोमवार	डॉ. वसंत गोवारीकर	येथे पहा
16	10 जानेवारी 2022	सोमवार	सतीश धवन	येथे पहा
17	17 जानेवारी 2022	सोमवार	रघुनाथ अनंत माशेलकर	येथे पहा

18	24 जानेवारी 2022	सोमवार	डॉ. शांतिस्वरूप भटनागर	येथे पहा
19	31 जानेवारी 2022	सोमवार	कल्पना चावला	येथे पहा
20	7 फेब्रुवारी 2022	सोमवार	सुनिता विल्यम	येथे पहा
21	14 फेब्रुवारी 2022	सोमवार	राकेश शर्मा	येथे पहा
22	21 फेब्रुवारी 2022	सोमवार	कृष्णन के.एस.	येथे पहा
23	28 फेब्रुवारी 2022	सोमवार	डॉ.सी व्ही रमण	येथे पहा

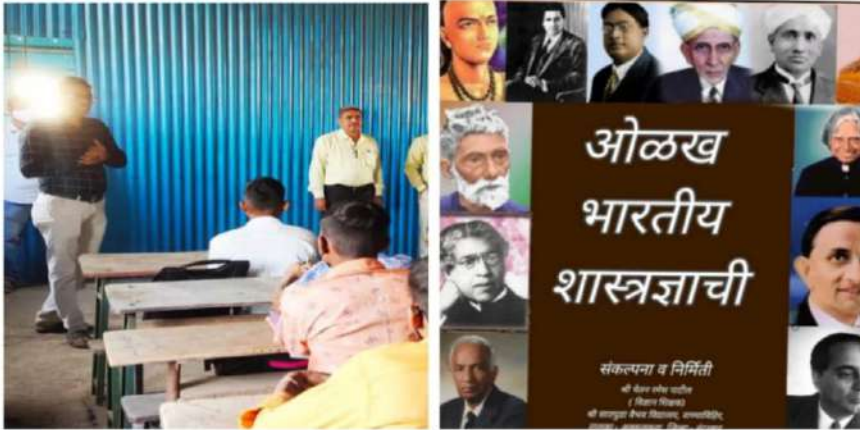
● प्रत्यक्ष कार्यवाहीचे टप्पे ●

- 1 - प्रत्येक सोमवारी एका भारतीय शास्त्रज्ञाची माहिती विद्यार्थ्यांसमोर मांडण्यासाठी जीवनावर आधारित व्हिडिओ तयार करणे
- 2 - तयार झालेले शासनाचे व्हिडिओ विद्यार्थ्यांच्या शाळेच्या ग्रुप वर व इतर शैक्षणिक ग्रुप वर व सोशल मीडियावर प्रसारित करणे
- 3 - शालेय परिपाठाच्या दरम्यान विद्यार्थ्यांना त्या शास्त्रज्ञानाविषयी माहिती शाळेतीलच एक विद्यार्थी परिपाठ दरम्यान देण्याचे नियोजन करणे
- 4 - तसेच त्या शास्त्रज्ञाच्या विषयीची संपूर्ण माहितीचा लेख लिखित स्वरूपात त्याची प्रिंट काढून शाळेच्या सूचनाफलकावर लावणे व ती आठवडाभर राहू देणे जेणेकरून विद्यार्थी आठवड्याभरातून कधीतरी त्या शास्त्रज्ञानाविषयी ची माहिती वाचन करेल व गरज पडल्यास घेऊन ये
- 5 - पुढच्या सोमवारी पुन्हा नवीन शास्त्रज्ञाची माहिती विद्यार्थ्यांसाठी सादर करण्यासाठी नवीन विद्यार्थ्यांची निवड करणे या पद्धतीने प्रत्येकाला शास्त्रज्ञाची माहिती विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचवण्याची काम प्रत्येक सोमवारी करण्यात येणे
- 6 - तसेच विज्ञान याचा वार असो वर असल्याने शास्त्रज्ञाचा परिचया बरोबरच विद्यार्थ्यांमध्ये विज्ञान विषयक स्पर्धा मनोरंजन खेळ प्रात्यक्षिक त्यादरम्यान करणे जेणेकरून विज्ञानाविषयीची आवड जास्त स्वरूपात त्यांच्यात निर्माण होईल हे पाहणे
- 7 - दर सोमवारी विज्ञानाला पूरक असलेला एखादा उपक्रम घेणे जेणेकरून विद्यार्थ्यांमध्ये विज्ञानाविषयी आवड निर्माण होईल जसे माहिती संकलन वनस्पती चे पानाफुलाचे नमुने गोळा करणे प्रयोगशाळेत छोटे-छोटे प्रयोग यासारखे अनेक कृती विद्यार्थ्यांना करावयास सांगणे त्याचे नियोजन सोमवारी करणे जेणेकरून विद्यार्थी त्या दिवशी त्या कृती आवडीने करेल व विज्ञानाविषयी आवड निर्माण होईल

❁ माहिती संकलन पुस्तिकेचे प्रकाशन ❁

28 फेब्रुवारी 2022 पर्यंत विज्ञानाचा वार सोमवार चे एकूण 25 भाग प्रसारित झाले होते त्या भागाची "ओळख भारतीय शास्त्रज्ञाची " या माहिती संकलन पुस्तिका तयार करण्यात आली व त्या पुस्तिकेचे प्रकाशन विज्ञान दिनाच्या दिवशी मान्यवरांचा हस्ते करण्यात आले यामुळे येणाऱ्या आगामी वर्ष सुद्धा विद्यार्थ्यांना या वैज्ञानिकांची माहिती या संकलन पुस्तिके द्वारे मिळत राहील या संकलित पुस्तिकेचे दहा प्रति तयार करण्यात आल्या असून त्या विद्यालयाचा ग्रंथालयामध्ये जपून ठेवण्यात आले आहे वेळोवेळी विद्यार्थ्यांना विद्यार्थ्यांचा मागणीनुसार ते त्यांना देण्यात येतात माहिती संकलन पुस्तिकेमुळे हा उपक्रम विद्यार्थ्यांमध्ये कायम माहिती पुरवण्याचे काम करेल.

वाण्याविहीर येथे 'ओळख भारतीय शास्त्रज्ञांची' पुस्तकाचे प्रकाशन

मौदतपुडा । वाताहर -

अखिलकुवा तालुक्यातील वाण्याविहीर येथील श्री सातपुडा वैभव विद्यालय व कनिष्ठ महाविद्यालयात विज्ञान शिक्षक चेतन रमेश पाटील यांच्या 'ओळख भारतीय शास्त्रज्ञांची' या माहिती संकलन पुस्तिकेचे प्रकाशन विद्या विकास संस्थेचे सचिव प्रभाकर उगते, प्राचार्य डी.टी.सुरवंशी यांच्या हस्ते करण्यात आले. यावेळी उपमुख्याध्यक्ष बी.जी.भाभरे,

पर्यवेक्षिका श्रीमती एच.के.पाडवी, ज्येष्ठ शिक्षक एस.व्ही.रणे, ज्येष्ठ विज्ञान शिक्षक डी.बी.मराठे आदी उपस्थित होते. विद्यालयाभन्ने

अमृत महोत्सव औषधिय साधून या वैज्ञानिकांची माहिती देण्याच्या एक महत्त्वपूर्ण निर्णय घडिकाणी केला आहे. तसेच शाळेमध्ये सुट्टा

विद्यार्थ्यांना विज्ञानविषयी गोडी निर्माण होते व विज्ञान क्षेत्रातील भारतीय वैज्ञानिकांचे योगदान महत्त्व समजते त्यामुळे विद्यार्थ्यांना आपण भारतीय असल्याचा गर्व त्याघिकाणी प्राप्त होतो हेच या उपक्रमासाठी खरे ध्येय आहे. विज्ञानाचा जास्तीत जास्त प्रचार प्रसार व्हावा व विज्ञानाचा आणि आपण भारतीय असल्याचा आत्मत्याला अभिमान व्हावा हेच या उपक्रमासाठी खरा हेतू आहे या उपक्रमाची निर्मिती विज्ञान शिक्षक चेतन रमेश पाटील यांनी केली आहे.

विज्ञानाचा वार सोमवार या उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले आहे. या उपक्रमानुसार प्रत्येक सोमवारी विद्यार्थ्यांना एका वैज्ञानिकांची माहिती दिली जात असते. भारताचा स्वातंत्र्याचा

उपक्रमाची अंमलबजावणी करत असताना परिपाडाच्या दूरम्यान विद्यार्थ्यांना प्रत्येक सोमवारी एका भारतीय वैज्ञानिकांची माहिती त्यांच्यापुढे सादर केली जाते. त्यामुळे

cm k

लोकमत

वाण्याविहीर येथील सातपुडा वैभव विद्यालयात विज्ञान विषयावर मार्गदर्शन उपक्रम ; विद्यार्थ्यांना दर सोमवारी मिळणार वैज्ञानिकांची माहिती

लोकमत न्यूज नेटवर्क
नंदुरवार : तालुक्यातील वाण्याविहीर येथील सातपुडा वैभव विद्यालय व कनिष्ठ महाविद्यालयात विज्ञानाचा वार सोमवार या उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्यात आले. कार्यक्रमास संस्थेचे सचिव प्रभाकर उगते, सातपुडा वैभव विद्यालयाचे प्राचार्य डी. टी. सुरवंशी, उपमुख्याध्यक्ष बी.जी. भाभरे, एच.के.पाडवी, एस. व्ही. राने, ज्येष्ठ

विज्ञान शिक्षक डी. बी. मराठे आदी उपस्थित होते. उपक्रमाच्या माध्यमातून प्रत्येक सोमवारी विद्यार्थ्यांना एका वैज्ञानिकांची माहिती दिली जाते. विद्यार्थ्यांना भारतीय वैज्ञानिकांनी केलेल्या संशोधनाची माहिती मिळाली यासाठी या उपक्रम सुरू करण्यात आल्याची माहिती देण्यात आली. उपक्रमानुसार विद्यार्थ्यांना विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विषयात आवड निर्माण व्हावी असा उद्देश ठेवण्यात आला आहे. प्रसंगी विज्ञान शिक्षक चेतन रमेश

पाटील यांच्या ओळख भारतीय शास्त्रज्ञांची या माहिती संकलन पुस्तिकेचे प्रकाशन मान्यवरांच्याहून करण्यात आले. दरम्यान दर सोमवार विद्यालयातील सर्व वर्गांच्या विद्यार्थ्यांना ऑनलाइन आणि ऑफलाईन १ पद्धतीने भारतातील धोर वैज्ञानिकांची माहिती देण्याचा प्रयत्न करण्यात येत असल्याचे शिक्षक चेतन पाटील यां सांगितले. कार्यक्रमास शास्त्रीसोळाठी शिक्षक सितलक्ष्मी कर्मघाय्यांनी परिश्रम घेतले

लोकमत

सातपुडा वैभव विद्यालया माहिती पुस्तिकेचे प्रकाश

लोकमत न्यूज नेटवर्क
नंदुरवार : तालुक्यातील वाण्याविहीर येथील सातपुडा वैभव विद्यालय व कनिष्ठ महाविद्यालयात विज्ञानाचा वार सोमवार या उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्यात आले. कार्यक्रमास संस्थेचे सचिव प्रभाकर उगते, सातपुडा वैभव विद्यालयाचे प्राचार्य डी. टी. सुरवंशी, उपमुख्याध्यक्ष बी.जी. भाभरे, एच.के.पाडवी, एस. व्ही. राने, ज्येष्ठ

विज्ञान शिक्षक डी. बी. मराठे आदी उपस्थित होते. उपक्रमाच्या माध्यमातून प्रत्येक सोमवारी विद्यार्थ्यांना एका वैज्ञानिकांची माहिती दिली जाते. विद्यार्थ्यांना भारतीय वैज्ञानिकांनी केलेल्या संशोधनाची माहिती मिळाली यासाठी या उपक्रम सुरू करण्यात आल्याची माहिती देण्यात आली. उपक्रमानुसार विद्यार्थ्यांना विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विषयात आवड निर्माण व्हावी असा उद्देश ठेवण्यात आला आहे. प्रसंगी विज्ञान शिक्षक चेतन रमेश पाटील यांच्या ओळख भारतीय शास्त्रज्ञांची या माहिती संकलन पुस्तिकेचे प्रकाशन मान्यवरांच्याहून करण्यात आले. दरम्यान दर सोमवार विद्यालयातील सर्व वर्गांच्या विद्यार्थ्यांना ऑनलाइन आणि ऑफलाईन १ पद्धतीने भारतातील धोर वैज्ञानिकांची माहिती देण्याचा प्रयत्न करण्यात येत असल्याचे शिक्षक चेतन पाटील यां सांगितले. कार्यक्रमास शास्त्रीसोळाठी शिक्षक सितलक्ष्मी कर्मघाय्यांनी परिश्रम घेतले

Helio Nandurbar Page No. 4 Mar 15, 2022 Powered by: enago.com

वाण्याविहीर येथे ओळख भारतीय शास्त्रज्ञांची माहिती संकलन पुस्तिकेचे प्रकाश

अखिलकुवा तालुक्यातील वाण्याविहीर येथील श्री सातपुडा वैभव विद्यालय व कनिष्ठ महाविद्यालयात विज्ञान शिक्षक चेतन रमेश पाटील यांच्या 'ओळख भारतीय शास्त्रज्ञांची' या माहिती संकलन पुस्तिकेचे प्रकाशन विद्या विकास संस्थेचे सचिव प्रभाकर उगते, प्राचार्य डी.टी.सुरवंशी यांच्या हस्ते करण्यात आले. यावेळी उपमुख्याध्यक्ष बी.जी.भाभरे,

पर्यवेक्षिका श्रीमती एच.के.पाडवी, ज्येष्ठ शिक्षक एस.व्ही.रणे, ज्येष्ठ विज्ञान शिक्षक डी.बी.मराठे आदी उपस्थित होते. विद्यालयाभन्ने

अमृत महोत्सव औषधिय साधून या वैज्ञानिकांची माहिती देण्याच्या एक महत्त्वपूर्ण निर्णय घडिकाणी केला आहे. तसेच शाळेमध्ये सुट्टा

विद्यार्थ्यांना विज्ञानविषयी गोडी निर्माण होते व विज्ञान क्षेत्रातील भारतीय वैज्ञानिकांचे योगदान महत्त्व समजते त्यामुळे विद्यार्थ्यांना आपण भारतीय असल्याचा गर्व त्याघिकाणी प्राप्त होतो हेच या उपक्रमासाठी खरे ध्येय आहे. विज्ञानाचा जास्तीत जास्त प्रचार प्रसार व्हावा व विज्ञानाचा आणि आपण भारतीय असल्याचा आत्मत्याला अभिमान व्हावा हेच या उपक्रमासाठी खरा हेतू आहे या उपक्रमाची निर्मिती विज्ञान शिक्षक चेतन रमेश पाटील यांनी केली आहे.

प्रभू तडवी नंदुरवार प्रतिनिधी

● कार्यवाही करताना आलेल्या अडचणी ●

विज्ञानाचा वार सोमवार हा उपक्रम राबवत असताना सुरुवातीला काही अडचणी आल्या त्यात सर्वप्रथम विद्यार्थ्यांना परिपाठासाठी तयार करणे विद्यार्थ्यांना शासन याविषयी माहिती देणे व त्यासंबंधीचे पोस्टर तयार करणे एवढी काम विद्यार्थ्यांना करणे अवघड वाटायचे त्यासाठी त्यात त्यांची आवड निर्माण करणे थोडे अडचणीचे ठरले त्याचबरोबर दिवसभरामध्ये विविध प्रकारचे विज्ञान विषयक छोटे छोटे प्रयोग करायचे होते त्यासाठी शाळेचे नियोजित वेळापत्रकात बदल न करता विज्ञानाचा तासिका व इतर जसे कार्यशिक्षण आरोग्य शिक्षण एखाद्या ऑफ तासाला त्याची नियोजन कसे करता येईल किंवा ते करणे थोडे अडचणीचे ठरायचे कारण पूर्ण दिवस हा वेळापत्रकानुसार नियोजित असायचा त्यातून आम्हाला विज्ञानाचे प्रयोग व कृती करण्यासाठी वेळ काढणे थोडे कठीणवायचे मात्र आम्ही या अडचणीवर सुद्धा मात केली आणि आमचा उपक्रम यशस्वी ठरवला. तसेच विद्यार्थ्यांना प्रयोगासाठी आणायला लावलेले साहित्य सुरुवातीला ते आणत नसत ते साहित्य उपलब्ध करून देणे ही आमची जबाबदारी त्यावेळेस असायची

● पूर्व चाचणी व उत्तर चाचणी ●

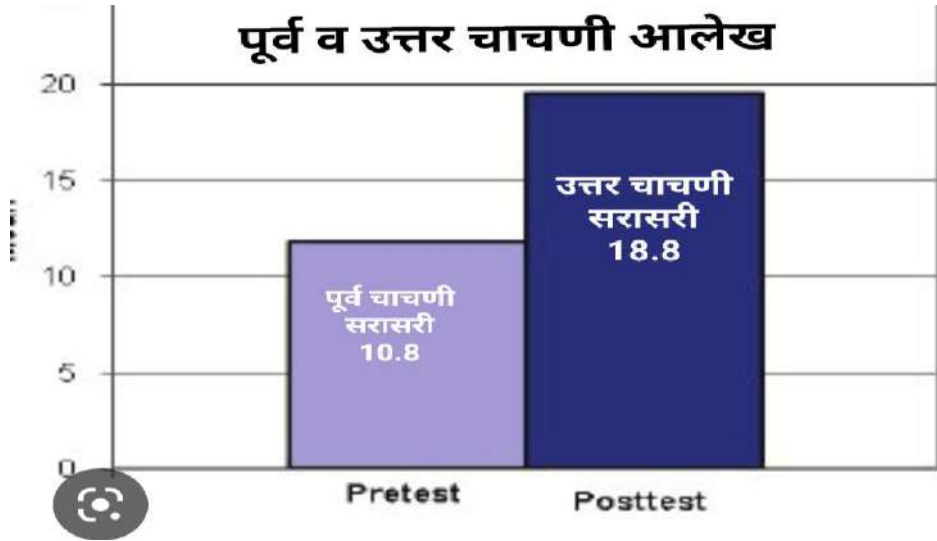
भारतीय शास्त्रज्ञानाविषयी विद्यार्थ्यांची हा उपक्रम सुरू होण्याचा आधी पूर्व चाचणी घेण्यात आली व त्यानंतर एकूण 25 भाग पूर्ण झाल्यानंतर विज्ञान दिनाच्या दिवशी विद्यार्थ्यांची उत्तर चाचणी घेण्यात आली या दोन्ही चाचणीमध्ये एक मोठी तफावत दिसून आली त्यामुळे विद्यार्थ्यांना भारतीय शास्त्रज्ञानाविषयी व त्यांच्या कार्याविषयी बरीचशी माहिती प्राप्त झाली असे या चाचणीतून सिद्ध झाले. विज्ञानाचा वार सोमवार यातील ओळख भारतीय शास्त्रज्ञाची या उपक्रमाचा हेतू सिद्ध झाला असे उत्तर चाचणीच्या प्राप्त गुणावरून लक्षात येते.

❁ पूर्व चाचणी व उत्तर चाचणी गुणदान तक्ता ❁

अ. क्र.	विद्यार्थ्यांचे नाव	पूर्व चाचणी प्राप्त गुण	उत्तर चाचणी प्राप्त गुण
1	वसावे नूतन रमेश	12	18
2	वळवी निकिता संदीप	14	20
3	वळवी प्रियंका विनोद	10	18
4	पाडवी चंदना जगन	12	20
5	तडवी कुंकु जिवन	10	18
6	पाडवी मालिनी राजेश	12	18
7	वळवी वैशाली उदेसिंग	14	20
8	वळवी आकांक्षा अनिल	10	18
9	तडवी पायल सिताराम	08	20
10	पाडवी निशा चंद्रसिंग	10	20
11	बुवा सिद्धांत योगेश्वर	12	18
12	बुवा प्रथमेश विनोद	08	18
13	वाळवी देवेद्र वीनेशलाल	10	20

14	वळवी निलेश हरिष	12	18
15	पाडवी कांतीलाल यशवंत	10	18
16	पाडवी सुनिल राजू	12	20
17	पाडवी लक्ष्मण केनारसिंग	08	18
18	पाडवी करण जयवंत	12	18
19	पाडवी निखिल सुरेश	10	18
20	पाडवी प्रशांत विजनिंग	10	20

● पूर्व चाचणी व उत्तर चाचणी गुणदान आलेख ●

❁ यशस्विता/निष्कर्ष ❁

- 1 - विज्ञान विज्ञान विषय विद्यार्थ्यांमध्ये आवड निर्माण झाली
- 2 - विद्यार्थ्यांना भारतीय शास्त्रज्ञ विषयी माहिती झाली
- 3 - विद्यार्थ्यांमध्ये भारतीय शास्त्रज्ञ विषयी आदर निर्माण झाला
- 4 - विद्यार्थ्यांमध्ये वैज्ञानिक दृष्टिकोन निर्माण होण्यास मदत झाली
- 5 - विद्यार्थी प्रत्येक सोमवारी विज्ञानाचे नवनवीन प्रयोग करू लागले
- 6 - विद्यार्थ्यांच्या चिकस्तक वृत्तीला वाव मिळाला
- 7 - विद्यार्थ्यांमध्ये सर्जनशीलता निर्माण झाली
- 8 - विद्यार्थ्यांमध्ये गटा गटातुम काम करण्याची भावना निर्माण झाली
- 9 - विद्यार्थ्यांमध्ये विज्ञान विषयाविषयी भीती निर्माण झाली होती ती भीती दूर झाली

● फायदे ●

- 1 - विद्यार्थ्यांमध्ये विज्ञान विषयाची उदासीनता दिसून येत होती ते दूर झाली
- 2 - विद्यार्थ्यांमध्ये विज्ञान विषयाविषयी भीती निर्माण झाली होती ती भीती दूर झाली व विद्यार्थ्यांमध्ये आवड निर्माण झाली
- 3 - विद्यार्थ्यांमध्ये भारतीय शास्त्रज्ञ विषयीची माहितीचा अभाव होता तो दूर करण्यासाठी या उपक्रमाची निर्मिती फायद्याची ठरली
- 4 - विद्यार्थ्यांमध्ये सर्जनशीलता , कृतिशीलता गटागटात काम करणे, वैज्ञानिक दृष्टिकोन , चिकित्सेवृत्ती सारखे गुणांचा विकास या उपक्रमा दरम्यान झाला

● उपक्रमाची सद्यस्थिती ●

आत्ताचा सद्यस्थितीमध्ये सुद्धा हा उपक्रम सुरू आहे आत्ता या उपक्रमाचे 35 पेक्षा जास्त भाग झालेले आहेत 30 भागानंतर आत्ता दुसरा विषय निवडण्यात आला आहे विज्ञानाचा मुख्य विषय ओळख भारतीय शास्त्रज्ञांची ऐवजी आत्ता चला पाहूया विज्ञानाच्या दृष्टीतून हा विषय निवडण्यात आला आहे या अंतर्गत प्रत्येक सोमवारी एका नवीन विषयावर जसे की पाऊस कसा पडतो?, ढग म्हणजे काय?, उपग्रह म्हणजे काय?, इंद्रधनुष्य केव्हा दिसतात?, यासारखी माहिती प्रसारित केली जाते व त्या माहितीचे पोस्टर माहिती फलक वर लावली जाते व परिपाठा दरम्यान ती माहिती विद्यार्थ्यांपुढे दिली जाते .. तसेच विद्यार्थी आत्ता नवनवीन प्रयोग स्वतःचा कल्पनेतून प्रत्येक सोमवारी करतात व ते शिक्षकांना दाखवितात

● समारोप. ●

विज्ञानाचा वार सोमवार हा उपक्रम आम्ही यशस्वीरित्या पूर्ण केला 27 सप्टेंबर 2021 पासून ते विद्यार्थ्यांचा वार्षिक परीक्षा सुरू होण्याचा पूर्वीपर्यंत म्हणजे चार एप्रिल 2022 पर्यंत हा उपक्रम आम्ही सुरू ठेवला या उपक्रमातून विद्यार्थ्यांना विज्ञान विषयात त्यांची गुणवत्ता वाढीसाठी फायदा झाला विज्ञान विषयात त्यांना आवड झाली या उपक्रमामुळे विद्यार्थ्यांचा विज्ञान विषयात परीक्षेत अधिक गुण संपादन केले आमचा हा उपक्रम यशस्वी झाल्यामुळे सध्या चालू वर्षामध्ये सुद्धा आम्ही हा उपक्रम पुन्हा सुरू ठेवला आहे व त्यालाही पहिल्या पहिल्या प्रमाणेच चांगला प्रतिसाद मिळत आहेत

● संदर्भसूची व परिशिष्टे. ●

- 1 - विविध शास्त्रज्ञांची जीवनचरित्रवर आधारित पुस्तके
- 2 - छोटे छोटे प्रयोग वर आधारित पुस्तके
- 3 - इयत्ता सहावी ते दहावी विज्ञान विषयाचे पाठ्यपुस्तके
- 4 - इयत्ता पाचवी ते दहावी सर्व विद्यार्थी
- 5 - पूर्व चाचणी प्रश्नपत्रिका
- 6 - उत्तर चाचणी प्रश्नपत्रिका

प्रतिज्ञापत्र व प्रमाणपत्र

प्रतिज्ञापत्र

मी श्री/श्रीम/श्री... चेतन रमेश पाटील प्रतिज्ञापत्र लिहून देतो/देते की, या नवोपक्रम स्पर्धेसाठी सादर केलेला विश्वविद्यालय तार श्रीमंतार

हा नवोपक्रम माझ्या स्वतःच्या शैक्षणिक उपक्रमांवर, अनुभवावर आधारित आहे. हा नवोपक्रम मला स्वतःला सुचलेला आहे, काल्पनिक नाही. तसेच भारतीय अथवा विदेशी लेखकांच्या ग्रंथातील अथवा संशोधनातील माहितीच्या आधारे हा नवोपक्रम लिहिलेला असून यामध्ये मला जाणवलेल्या समस्येचा सुहन अभ्यास करण्याचा मी प्रयत्न केलेला आहे. हा नवोपक्रम यापूर्वीच्या राज्यस्तरीय नवोपक्रम स्पर्धेसाठी सादर केलेला नाही. तसेच इतर कोणत्याही व्यक्तीकडून लिहून घेऊन तो मी माझ्या नावावर सादर केलेला नाही. तसे आढळून आल्यास तो Copyright Act १९५७ खाली दाखलपात्र गुन्हा आहे याची मला कल्पना आहे.

दिनांक : 15 लोळे 2022
स्थळ : वाव्याविहीर

स्पर्धकाची स्वाक्षरी
नाव : चेतन रमेश पाटील
श्री.लेखक/सुप्रसिद्ध लेखक/चित्रकार व कनिष्ठ महाविद्यालय वाण्याविहीर ता.अक्कलकुवा जि.नंदुरवार

प्रमाणपत्र

प्रमाणित करण्यात येते की, श्री/श्रीम/श्री... चेतन रमेश पाटील हे माझ्या शाळेत / कार्यालयीन कार्यरत असून त्यांनी सादर केलेला विश्वविद्यालय तार श्रीमंतार

हा नवोपक्रम शैक्षणिक वर्ष 2021-22 मध्ये त्यांनी स्वतः राबविलेला असून ती त्यांच्या स्व परिश्रमाची फलश्रुती आहे. हा नवोपक्रम त्यांनी राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे मार्फत आयोजित यापूर्वीच्या राज्यस्तरीय नवोपक्रम स्पर्धेसाठी सादर केलेला नाही.

दिनांक : 15 लोळे 2022
स्थळ : वाव्याविहीर

शाळा/ कार्यालय प्रमुखाची स्वाक्षरी
नाव : श्री.लेखक/सुप्रसिद्ध लेखक/चित्रकार पाटील
शिपका:
H-415
मुठ्याय्यांक
श्री.सतिशुभ वैभव निरमळ
वाण्याविहीर ता.अक्कलकुवा जि.नंदुरवार

